

Les traduccions de poesia en anglès de «Llibres del Mall»*

Jordi Mas López

Universitat Autònoma de Barcelona. Departament de Traducció, d'Interpretació i
d'Estudis de l'Àsia Oriental
08193 Bellaterra (Barcelona)
jordi.mas.lopez@uab.cat



Resum

L'objectiu d'aquest article és analitzar les deu traduccions de poesia en llengua anglesa publicades a les col·leccions «Llibres del Mall» i «Poesia del Segle xx» (en aquest segon cas, en l'etapa d'Edicions del Mall). Aquesta anàlisi es fa tenint en compte, sobretot, els autors, traductors i prologuistes dels volums i els peritextos que s'hi inclouen. La conclusió és que, amb aquestes traduccions, els Llibres —i les Edicions— del Mall van donar entrada al panorama català a uns textos que, per raons diverses, encaixaven perfectament en un context tan variat, des del punt de vista estètic, ideològic i literari, com el de les dècades dels setanta i vuitanta del segle passat.

Paraules clau: Edicions del Mall; Llibres del Mall; Poesia del Segle xx; traducció de l'anglès al català; traducció de poesia.

Abstract. *Poetry translated from English by Llibres del Mall*

The aim of this paper is to analyze the ten translations of poetry in English published in the collections Llibres del Mall and Poesia del Segle xx (in the latter case, during the phase of Edicions del Mall). This analysis is done taking into account mainly the authors, translators and writers of the prologues of the volumes and the peritexts included in them. Our conclusion is that, with these translations, Llibres —and Edicions— del Mall introduced texts which, for several reasons, fit perfectly into the Catalan scene of the seventies and eighties of the 20th century, so varied and rich in aesthetic, ideological and literary options.

Keywords: Edicions del Mall; Llibres del Mall; Poesia del Segle xx; translation from English into Catalan; translation of poetry.

* Aquest article s'inscriu en el Grup d'Estudi de la Traducció Catalana Contemporània (GETCC) (2014 SGR 285), de la Universitat Autònoma de Barcelona, reconegut per l'Agència de Gestió i Ajuts Universitaris de la Generalitat de Catalunya, i en el projecte «La traducció catalana contemporània: censura y políticas editoriales, género e ideología (1939-2000)» (FFI2014-52989-C2-1-P), finançat pel Ministerio de Economía y Competitividad.

Sumari

Les traduccions de «Llibres del Mall»	Edicions del Mall, un projecte representatiu del seu temps
Les traduccions de «Poesia del Segle xx»	Referències bibliogràfiques

L'objectiu d'aquest article és examinar el corpus de traduccions de poesia de l'anglès publicades a El Mall, tant en l'etapa que els «Llibres del Mall» eren una col·lecció de Curial Edicions com en la que van donar lloc a una editorial independent, la d'Edicions del Mall.

Hi ha un consens molt ampli sobre la significació i la qualitat del projecte d'El Mall, però no hi ha cap estudi centrat específicament en la seva producció ni, sobretot, en les traduccions. El Mall s'ha vist com una plataforma d'expressió d'un grup de poetes —un nucli dur format per Ramon Pinyol i Balasch, Maria-Mercè Marçal, Miquel de Palol i Xavier Bru de Sala, al voltant del qual se'n congregaren molts altres (Bru de Sala: 46)—, que, tot i la diversitat d'estètiques, sentien la necessitat de donar veu a una nova fornada d'autors que treballaven allunyats tant del realisme social dels seixanta com de la poesia de l'experiència d'un Gabriel Ferrater (Marrugat 2013: 95-96). Per tant, en considerar l'encaix d'El Mall en el panorama editorial i cultural dels anys setanta i vuitanta, s'ha parat més atenció a la producció dels autors en llengua catalana que no pas a les traduccions, que se solen esmentar més aviat de passada. Això no obstant, a tres de les col·leccions que va treure Edicions del Mall, la traducció hi tenia un paper central: «Poesia del Segle xx» només publicava traduccions de poesia al català, a la «Sèrie Ibèrica» van aparèixer diverses traduccions al castellà de poetes catalans contemporanis i deu dels vint volums editats a «Marca Hispànica» eren de traduccions de poesia catalana al castellà (Cotoner 2009: 111). A més, les dinou traduccions de poesia de la col·lecció dels «Llibres del Mall» també representen un percentatge no gens menyspreable del total publicat.

Atesa la manca d'estudis previs sobre les traduccions d'El Mall i la limitació de l'espai de què disposem, ens centrarem a analitzar les traduccions de poesia de l'anglès en conjunt i només entrarem a considerar aspectes concrets dels volums quan això ens permeti il·luminar alguna característica específica del corpus total. Per a l'anàlisi, ens fixarem sobretot en els paratextos que acompanyen les traduccions als volums mateixos —és a dir, els «peritextos», en terminologia de Gérard Genette (1997: 4-5 i 16-36)— i evitarem de fer una valoració de les traduccions mateixes. En darrer terme, volem establir quina aportació va fer Edicions del Mall amb aquestes traduccions de l'anglès, quines preferències tant sobre la tradició en llengua anglesa com sobre el procés de traducció revelen i com encaixa tot plegat en els postulats de la «generació dels setanta», que Jordi Marrugat (2013: 29-33) qüestiona com a tal i adscriu a l'arribada de la postmodernitat a casa nostra.

Les traduccions de «Llibres del Mall»

De les sis traduccions de poesia en anglès de la col·lecció «Llibres del Mall», només la de Toni Turull va aparèixer en l'etapa de Curial Edicions. Vegeu les dades dels volums a la taula següent:

Taula 1. Traduccions de l'anglès a «Llibres del Mall»

Núm.	Any	Autor	Títol	Traductor	Prologuista
18	1975	William Blake	<i>Cançons d'innocència i d'experiència</i>	Toni Turull	Toni Turull
42	1981	William Blake	<i>Les noces del cel i l'infern</i>	Segimon Serrallonga	Segimon Serrallonga
60	1982	S.T. Coleridge	<i>Poema del vell mariner</i>	Marià Manent	Marià Manent
67	1982	Edgar Allan Poe	<i>El corb i altres poemes</i>	Xavier Benguerel	Xavier Benguerel
83	1984	John Keats	<i>Isabel o el text d'alfàbrega. La vigília de santa Agnès</i>	Marià Villangómez	Àlex Susanna
95	1986	W. Wordsworth	<i>L'Abadia de Tintern i altres textos</i>	Miquel Desclot	Harold Bloom [traducció d'Isabel Turull i Crexells] i Miquel Desclot

Tots els volums són bilingües i el text traduït apareix acarat amb l'original. La traducció és sempre mètrica —amb el benentès que gairebé tots els textos de *Les noces del cel i l'infern* són en prosa i que a *El corb i altres poemes* i a *L'Abadia de Tintern i altres textos* també hi ha assaigs dels autors sobre els poemes inclosos—, amb un grau més o menys gran d'acostament a l'original: el *Poema del vell mariner* i *El corb i altres poemes* mantenen tant el metre com la rima, mentre que les *Cançons d'innocència i d'experiència* només conserven el metre i a *Isabel o el text d'alfàbrega. La vigília de santa Agnès* Marià Villangómez no manté la rima i es permet alterar el metre, per bé que seguint sempre un esquema coherent. A *L'Abadia de Tintern i altres textos*, en què els poemes no són rimats, Miquel Desclot en manté l'estructura dels versos. Com és norma en tots els llibres d'El Mall, el nom del traductor apareix sempre a la coberta.

A la tripa, a més de la traducció acarada amb l'original, els volums inclouen una introducció —en el cas de Toni Turull, precedida d'una breu bibliografia de referència d'obres en anglès— i, en tots els casos menys un, el de Keats traduït per Villangómez, una taula cronològica al final.

La introducció de Toni Turull a les *Cançons d'innocència i d'experiència*, de Blake, és força breu i, diríem, «funcional», en el sentit que es limita a situar l'autor i la seva obra sense aprofundir-hi gaire; correspon, en aquest sentit, al que potser s'espera habitualment d'un «pròleg de traductor». En canvi, el de Segimon Serrallonga per a *Les noces del cel i de l'infern* és un «estudi preliminar» en tota

regla. Al tercer volum, Marià Manent se centra en el text traduït, la *Cançó del vell mariner*, de Coleridge; i, al quart, Xavier Benguerel es refereix de manera gairebé exclusiva a la història de la pròpia traducció d'*El corb*, d'Edgar Allan Poe, més que no pas al poema mateix o al seu autor.

Als dos darrers volums, el pròleg corre a càrrec d'un autor diferent del traductor: Àlex Susanna al de Keats i Harold Bloom al de Wordsworth. Al seu, Susanna no comenta solament la trajectòria de l'autor i el lloc que hi tenen els poemes traduïts, sinó també el paper de Marià Villangómez en la traducció de poesia en llengua anglesa al català. Igualment, Miquel Desclot afegeix una «Nota sobre el present recull» en què explica l'origen de les seves versions, dóna raó de la tria i explica que el seu desig era que el pròleg fos de Marià Manent, però que, com que no va poder ser, va proposar fer traduir un fragment de *The Visionary Company*, de Harold Bloom (Wordsworth 1986: 22). En el seu cas, doncs, la nota del traductor es fa necessària, sobretot, per justificar la selecció dels textos i el fet que el «pròleg oficial» només es refereixi a *Tintern Abbey*.

Hem esmentat la bibliografia que el primer volum inclou, però que no apareix als cinc següents. El fet que aquesta breu bibliografia es recuperi sistemàticament a «Poesia del Segle xx», que es comença a publicar el 1984, ens fa pensar que cal considerar-la, més que no pas un extra de la primera traducció de Blake, un element previst per defecte a les traduccions dels «Llibres del Mall» —que era, no ho oblidem, una col·lecció d'un caràcter força obert ja des del començament—, però que, per diverses raons, no s'inclou en cinc dels volums. Un dels motius que ens hi empeny és que, fins a cert punt, aquesta vacil·lació és coherent amb la que es dóna a la taula cronològica del final. Les traduccions de Turull i Serrallonga la inclouen, en tots dos casos sense signatura. A les dues següents, la taula està signada per Alfred Sargatal, col·laborador habitual d'Edicions del Mall. La cinquena, de Villangómez, no inclou cap taula d'aquest tipus. A la darrera, de Miquel Desclot, que es publica l'any 1986, la taula torna a aparèixer sense signatura i s'ajusta al format de la col·lecció «Poesia del Segle xx», que ja s'editava: dues columnes paral·leles que acaren dades sobre la «Vida i obra» de l'autor amb fets de la «Història, literatura, art» de la seva època (Wordsworth 1986: 85).

El fet que a les traduccions de Coleridge i de Poe s'hi indiqui explícitament que Sargatal s'ha encarregat de la taula fa sospitar que, en els altres casos, el responsable n'havia de ser, en principi, l'autor mateix de la traducció. I resulta que, precisament, són els autors de més edat els qui no la fan: Marià Manent, nascut l'any 1898; Xavier Benguerel, el 1905; i Marià Villangómez, el 1913. Sembla evident que la seva aportació es va centrar en la traducció dels textos i que, poc o molt, se'ls va exonerar de la feina en l'aparat paratextual. En el cas de Villangómez, cal dir que, al pròleg, Susanna fa un seguiment força detallat de la trajectòria de Keats, cosa que fins a cert punt justifica l'absència de la taula cronològica.

Si bé la selecció d'obres poètiques en llengua anglesa de «Llibres del Mall» és extremament coherent, centrada en el preromanticisme i el romanticisme anglès i en l'obra d'Edgar Allan Poe, la presentació que cada volum fa del text i el seu encaix en la col·lecció és relativament variada i suggereix que l'editorial

era força flexible en aquestes qüestions, fos per convicció o per la necessitat de mantenir un ritme de publicació prou alt.

Des d'aquest punt de vista, els dos casos més extrems són els volums traduïts per Xavier Benguerel i per Miquel Desclot. El segon, que forneix la darrera traducció de l'anglès i la penúltima del total publicat per Llibres del Mall, justifica amb molt detall la seva tria de textos considerant el que s'ha publicat anteriorment a la mateixa col·lecció i la necessitat de donar prou cos i coherència al volum (Wordsworth 1986: 21).

En canvi, és evident que Xavier Benguerel va escollir el poema *El corb*, d'Edgar Allan Poe, que ja havia publicat 38 anys abans a la revista *Germanor* en una versió catalana que va anar revisant al llarg de tota la seva trajectòria posterior mogut per una passió personal (Turull i Peroy: 2013; Ripoll 2009: 57-61). Ho demostren els textos amb què l'acompanya, que en part revelen la seva admiració per Poe i en part documenten el procés de traducció: una citació de Poe amb la reproducció de la seva signatura autògrafa —que, diríem, s'inclou perquè Benguerel mateix l'hauria subscripta—; el sonet *Le Tombeau d'Edgar Poe*, de Mallarmé, acompanyat de la versió catalana del traductor; una introducció que se centra en la descoberta que va fer Benguerel del poema *El corb* i en el seu desig de traduir-lo i no esmenta els altres poemes que s'inclouen al volum —*Ulalume*, *A Helena* i *Annabel Lee*—, per bé que sí que els esmenta a l'assaig «Filosofia de la composició», que també s'hi tradueix; i, abans de la taula cronològica d'Alfred Sargatal, la versió d'*El corb* publicada a *Germanor* l'any 1944.

Benguerel, doncs, se situa a si mateix, i no pas a l'autor, com a centre articulador del volum, i provoca la sensació que els tres poemes que incorpora a més d'*El corb* —i, fins a cert punt, també l'assaig «Filosofia de la composició»— són una mera torna per donar-hi prou pes. Amb això no volem pas dir que el resultat final no sigui interessant —que n'és moltíssim, especialment en relació amb la traducció poètica—, però sí que el seu encaix en el corpus de traduccions dels «Llibres del Mall» resulta una mica forçat si l'avaluem a partir de l'aparat paratextual. Fa l'efecte de ser més aviat un llibre de Xavier Benguerel que no pas d'Edgar Allan Poe.

Els altres volums es troben entre tots dos extrems. Al de Segimon Serrallonga, per exemple, crida l'atenció el pròleg, més aprofundit del que sembla que requereixi la col·lecció de «Llibres del Mall», i la inclusió d'uns «Textos complementaris sobre la religió, l'art i el poder» que, tot i que són de Blake mateix, només es donen traduïts —i, per tant, formen part, aparentment, de l'aparat paratextual— sense que se'n justifiqui explícitament la inserció, tot i que alguns són esmentats a l'estudi preliminar. El de Coleridge en versió de Marià Manent recupera un text inclòs dècades abans al llibre *Poesia anglesa i nord-americana* (Manent 1955; Marrugat 2009: 61 i 65-66), i sembla evident que la implicació del traductor, ja molt gran, no va més enllà de la redacció d'un pròleg força breu al volum.

En conjunt, doncs, la sensació és que, a l'hora de publicar aquestes traduccions, Edicions del Mall combina iniciatives pròpies —en el cas de Manent, per exemple— amb altres de proposades pels traductors —segurament, el de Ben-

guerel—, i que l'engranatge editorial assegura la coherència de la col·lecció imponent-hi un format més o menys estable. Com veurem tot seguit, aquest també és el cas de «Poesia del Segle xx».

Les traduccions de «Poesia del Segle xx»

Dels catorze volums publicats a «Poesia del Segle xx», quatre corresponen a autors de llengua anglesa. Heus-ne aquí les dades:

Taula 2. Traduccions de l'anglès de «Poesia del segle xx»

Núm.	Any	Autor	Títol	Traductor	Prologuista
3	1985	W.H. Auden	<i>Horae canonicae i altres poemes del cicle d'Ischia</i>	Eduard Feliu	Àlex Susanna
6	1985	Sylvia Plath	<i>Arbres d'hivern</i>	Montserrat Abelló	Marta Pessarrodona
10	1987	Allen Ginsberg	<i>Kaddish i altres poemes: 1958-1960</i>	Josep Costa [revisió d'Eduard Feliu]	M.L. Rosenthal [no se n'indica el traductor]
13	1986	Philip Larkin	<i>Aquí: trenta poemes</i>	Josep Maria Jaumà	José M. Valverde [traducció de Maria-Àngels Vilana]; Josep Maria Jaumà

Tal com indiquen tots els volums a la pàgina de crèdits, «Poesia del Segle xx» es publicava amb la col·laboració del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, i el conveni entre l'editorial i la institució hi imposava el mateix format «ideal» que hem vist a les traduccions de «Llibres del Mall», que ara es manté sistemàticament: a més del text original acarat amb la traducció, hi trobem sempre un pròleg, una bibliografia breu i una taula cronològica.

Com ja passava a les dues darreres traduccions de «Llibres del Mall» que hem vist, el traductor no és l'autor del pròleg. Entenem que això respon a la voluntat de donar un valor afegit al llibre, però en el cas de la traducció d'Allen Ginsberg, per exemple, provoca el fet curiós que el prologuista, M.L. Rosenthal, es mostra obertament crític amb la poesia de l'autor, per bé que el to s'assuauja en passar de *Howl and other poems* al text traduït. En l'altre extrem, el pròleg de Marta Pessarrodona (Plath 1985), escrit en clau feminista, s'adiu perfectament amb l'ambiciosa empresa de traduir dones poetes de parla anglesa que Montserrat Abelló encetava amb la publicació d'aquest volum. Cal dir que Josep Maria Jaumà inclou una nota a la seva traducció per explicar els criteris amb què ha escollit i girat els poemes al català (Larkin 1986: 17), i que el volum de Ginsberg reproduceix, sense l'original anglès, la nota «Kaddish en català», que l'autor havia escrit el 18 de novembre de 1982 expressament per a aquesta edició, a més de la que ja hi havia a l'edició original (Ginsberg 1987: 31 i 33).

Les bibliografies dels volums inclouen només obres de referència en anglès. L'única excepció és la de la traducció de Jaumà, que després de les referències bibliogràfiques afegeix la nota: «Cinc poemes més de *The Whitsun Weddings*, amb el text anglès i versió catalana del traductor d'aquest llibre, van ser publicats a la revista *Quaderns Crema* n.º 6 (març de 1982)» (Larkin 1986: 16). A més, la bibliografia del volum de Plath distingeix les obres centrades específicament en l'autora de les d'orientació feminista d'abast més general, i també especifica les aportacions del simposi *The Art of Sylvia Plath* que es consideren especialment interessants (Plath 1985: 18).

Les taules cronològiques del final dels volums no van signades en cap cas, i tenen les mateixes dues columnes que trobàvem a la traducció de Miquel Desclot: una de «Vida i obra» i una altra d'«Història, literatura, art». En aquest cas, destaquen la regularitat del format i la inclusió sistemàtica de la taula en tots els volums.

Com als «Llibres del Mall», el corpus de traduccions de l'anglès de «Poesia del Segle xx» és molt coherent: s'hi publiquen exclusivament obres escrites després de la Segona Guerra Mundial —fins i tot en el cas d'Auden: al pròleg, Susanna reivindica, precisament, la qualitat de la seva poesia posterior a la guerra (Auden 1984: 20-23). És evident, doncs, el desig d'introduir discursos poètics nous en l'àmbit català. També ens sembla remarcable que hi hagi dos poetes anglesos i dos de nord-americans, i també la publicació d'una autora com Plath, convertida en emblema pel moviment feminista, i dos autors homosexuals com Auden i Ginsberg, en un moment marcat per la irrupció de nous temes i discursos sobre la identitat en la poesia en català (Marrugat 2013: 207-226).

Si Edicions del Mall no hagués fet fallida, aquest corpus s'hauria ampliat —de fet, la col·lecció «Poesia del Segle xx» es va continuar editant a Edicions 62— i potser hauria esdevingut menys coherent —o, vist en positiu, més ric. Pels pòsters, punts de llibre i llistes de preus d'Edicions del Mall que es conserven a la Biblioteca de Catalunya (Catàleg d'editors i llibreters de la col·lecció Bergnes de las Casas, 240/2), sabem que hi havia la intenció de publicar una traducció de Francesc Parcerisas d'*Els Cantos pisans*, d'Ezra Pound —que finalment ha aparegut a Adesiara (Pound 2016)—; una d'E.E. Cummings —no se n'indica el traductor, però devia ser Alfred Sargatal, que l'any 2007 va editar *(a)poemes. antologia poètica* a El Gall Editor (Cummings 2007)—; i la d'*Ariel*, de Sylvia Plath, feta per Montserrat Abelló i Mireia Mur, que es va acabar publicant a Columna (Plath 1994). No pensem, però, que la intenció d'incorporar noves veus i orientacions poètiques a la literatura en català hauria variat gens ni mica.

Tanmateix, com passava a «Llibres del Mall», aquest corpus tan coherent es va anar construint a partir d'iniciatives dels traductors que l'editorial acceptava perquè encaixaven amb la línia que volia seguir. Montserrat Abelló va aparèixer amb la proposta de traduir *Arbres d'hivern* justament quan Mireia Mur, membre del consell de redacció, havia començat a treballar en la d'*Ariel* (Mur 2009: 98). A la pàgina de crèdits del volum d'Auden hi ha la nota: «Una part dels poemes que formen aquest llibre (que incloïa els de les *Horae Canonicae*) van obtenir el premi de traducció de poesia anglesa al català que l'ANGLO-CATALAN SOCIETY

oferí en els Jocs Florals de la Llengua Catalana celebrats a Lausana l'any 1976»; per tant, doncs, devia ser Eduard Feliu que va oferir la traducció a l'editorial. I aquest ha de ser el cas, també, de la traducció de Josep Maria Jaumà, que el 1979 havia defensat la seva tesi doctoral sobre Philip Larkin i que, com hem vist, ja n'havia traduït alguns poemes a la revista *Quaderns Crema*.

També pensem que la proposta de traduir *Kaddish i altres poemes* degué sorgir de l'actor i director Josep Costa, que, reveladorament, el 1975 havia fundat el Teatre Kaddish. El projecte ja devia estar en marxa el 1982, perquè la nota d'Allen Ginsberg data d'aquell any, però el llibre no va aparèixer fins al 1987 com a número 10 de la col·lecció —quan els volums de l'11 al 13 ja havien aparegut el 1986. El procés de traducció devia ser llarg i complicat, atès que l'editorial va fer que la revisés Eduard Feliu i que, a diferència del que passa en tots els altres casos que comentem —llevat del de Manent, els drets de la versió del qual eren de l'editorial Alpha—, a la pàgina de crèdits s'indica que el *copyright* de la traducció és d'«Edicions del Mall, S. A.», i no pas del traductor ni del revisor.

Edicions del Mall, un projecte representatiu del seu temps

A *Aspectes de la poesia catalana de la postmodernitat*, Jordi Marrugat afirma que l'objectiu inicial de «Llibres del Mall» era donar a conèixer nous poetes en llengua catalana que entenen la poesia, «de manera molt genèrica, com un ús complex del llenguatge que n'impedia la intel·ligibilitat immediata i el situava en una esfera autònoma respecte de la realitat material quotidiana», i que les incorporacions posteriors entraven dins d'aquesta «idea de poesia innovadora, trenca-dora o experimental» (Marrugat 2013: 133). Aquestes noves veus van ser qualificades senzillament de «formalistes» perquè no conreaven estètiques prou afins per poder-les agrupar en un corrent més específic (Marrugat 2013: 95-96 i següents). Aquesta dispersió també va afavorir la irrupció de nous discursos sobre el gènere i la identitat —el feminisme i la reivindicació de l'homosexualitat. Igualment, Marrugat evita el terme «generació dels setanta», tant pel fet que aquests autors no formen escola, com perquè en aquell moment comencen a conviure i a establir vincles autors d'edats molt diverses, des de joves que debuten fins a escriptors més grans que no s'havien donat a conèixer fins aleshores (Marrugat 2013: 199). Aquesta caracterització, que Marrugat explica per l'arribada de la postmodernitat a casa nostra, és aplicable al nostre corpus de traduccions.

Pel que fa a l'heterogeneïtat d'estètiques i discursos, ja hem destacat la publicació dels llibres d'Auden, Plath i Ginsberg a «Poesia del Segle xx», que donen entrada a la reivindicació feminista i homosexual. A més a més, amb la inclusió del volum de poesia de Larkin en aquesta col·lecció, hi trobem quatre veus completament diferents entre si.

Al pròleg d'aquest darrer volum, José María Valverde, que de fet no era pas un «autor de la casa», es planteja «el que pot significar la lectura d'aquestes versions de Larkin per a un poeta català d'avui» i conclou que pot contribuir a «l'assoliment d'un llenguatge alhora líric i conversacional, i a la vegada capaç d'opinió i de bellesa» (Larkin 1986: 15). No pensem que gaires membres o col-

laboradors d'Edicions del Mall haguessin estat d'acord amb ell —el referent català que esmenta com a central és el de Gabriel Ferrater—, però, en tot cas, Valverde és plenament conscient de l'existència de diferents discursos i opcions poètiques i de la utilitat de la traducció per incorporar solucions —o, si es vol, plantejar desafiaments. Al capdavant, això és el que va fer El Mall: posar a disposició dels lectors —i també dels autors— de poesia textos d'una qualitat «garantida» per l'èxit en la seva pròpia tradició, dels quals, alhora, es podia esperar que donessin joc en el context català.

Pensem que aquest objectiu, igual que el «formalisme» de molts poetes d'aleshores, explica la coherència del corpus de traduccions de poesia anglesa de la col·lecció «Llibres del Mall», totes romàntiques o preromàntiques: aquests textos, que marquen el començament de la modernitat en la tradició anglesa, combinen sovint l'exigència formal amb un tipus de contingut —de vegades confessional, de vegades fantàstic— per al qual es podien trobar paral·lels en la poesia catalana del moment.

Encara en relació amb aquest «formalisme», cal destacar la cura amb què Edicions del Mall va assegurar la qualitat de les traduccions. En les edicions bilingües de poesia, sovint passa que el text traduït no pretén ser res més que un ajut, una crossa, per llegir l'original. A més, la inclusió de bibliografia en la llengua del text original, habitual en aquest tipus d'edicions i present en la meitat de les que hem examinat aquí, pressuposa un lector capaç de llegir el text de partida, cosa que, a la pràctica, pot anar en detriment de la qualitat de la traducció entesa com a text autònom. Edicions del Mall, però, va fer tots els esforços possibles —hem vist que algunes traduccions es van gestar al llarg de força anys— per posar a les mans dels lectors uns textos que no solament reproduïssin el contingut dels poemes forans, sinó també la dicció (vegeu l'opinió sobre la traducció de poesia que Joaquim Sala-Sanahuja expressa a Bacardí i Godayol 2009: 242-243). D'aquesta manera, els textos traduïts passaven a formar part, d'una manera efectiva, del repertori de la poesia catalana.

Aquesta idea de la qualitat de la traducció poètica també es reflecteix en la nòmina de traductors de l'anglès de «Llibres del Mall» i de «Poesia del Segle XX», que alhora palesa la diversitat generacional característica de la poesia catalana de les dècades dels setanta i vuitanta. Hi trobem traductors força joves, com Turull, Desclot o Costa, altres de més grans, com Feliu, Jaumà i Serrallonga —i Montserrat Abelló, que, tot i que havia nascut el 1918, llavors era pràcticament una desconeguda—, i els veterans Xavier Benguerel, Marià Villangómez i Marià Manent.

Pensem que la incorporació d'aquests tres traductors no és deguda solament a la qualitat de les versions publicades —sobretot en el cas de la de Manent, que ja havia aparegut l'any 1955, bé que en una edició que no es devia trobar (Manent 1955)—, sinó també al desig de reivindicar-los com a referents de la traducció de poesia. Com hem vist, el volum de Benguerel s'articula, més que no pas al·lucinant d'*El corb* de Poe, al de la seva traducció catalana. Desclot, a la seva nota «Sobre el present recull» (Wordsworth 1986: 22), es refereix a Manent com a «degà dels nostres traductors de poesia anglesa». Al pròleg del llibre de John

Keats, Susanna dedica un espai considerable a valorar la tasca traductora tant de Manent com de Villangómez i arriba a afirmar que «en algun moment, un hom té fins i tot la impressió que Villangómez es proposa completar la tasca iniciada per Marià Manent» com a traductor de Keats i de poesia anglesa a casa nostra (Keats 1984: 15-16). Igualment, Segimon Serrallonga no es pot estar de referir-se elogiósament a Marià Manent al començament del seu pròleg (Blake 1981: 7). Per tant, doncs, la idea de qualitat en la traducció de poesia no s'expressa solament per mitjà de la cura escrupolosa amb què es duen a terme noves traduccions de poesia de l'anglès, sinó també mitjançant la revisió de la pròpia tradició i de la reivindicació dels traductors —amb Marià Manent al lloc d'honor— que es consideren models a seguir.

Referències bibliogràfiques

- AUDEN, W.H. (1985). *Horae canonicae i altres poemes del cicle d'Ischia*. Versió d'Eduard Feliu, pròleg d'Àlex Susanna. Sant Boi de Llobregat: Edicions del Mall. (Poesia del Segle xx; 3)
- BACARDÍ, Montserrat; GODAYOL, Pilar (coord.) (2009). *Una impossibilitat possible. Trenta anys de traducció als Països Catalans (1975-2005)*. Vilanova i la Geltrú: El Cep i la Nansa Edicions.
- BLAKE, William (1975). *Cançons d'innocència i d'experiència*. Traducció de Toni Turull. Barcelona: Curial. (Llibres del Mall; 18)
- (1981). *Les Noces del cel i l'infern*. Traducció, estudi preliminar i textos complementaris de Segimon Serrallonga. Sant Boi de Llobregat: Edicions del Mall, 1981. (Llibres del Mall; 42)
- BRU DE SALA, Xavier (2000). «"El Mall", 25 anys abans». A: GUERRERO, Manuel; PONT, Jaume (coord.). *Llengua abolida. 1r encontre de creadors*. Lleida: Ajuntament de Lleida, p. 41-51.
- COLERIDGE, Samuel Taylor (1982). *Poema del vell mariner*. Traducció i pròleg de Marià Manent. Sant Boi de Llobregat: Edicions del Mall. (Llibres del Mall; 60)
- COTONER CERDÓ, Luisa (2007). «La colección Marca Hispánica, un ambicioso proyecto de traducción de José Agustín Goytisolo». *Quaderns. Revista de Traducció*, 14, p. 105-124.
- CUMMINGS, E.E. (2007). *(a)poemes. antologia poètica*. Traducció, selecció i edició d'Alfred Sargatal. Pròleg de Víctor Obiols. Pollença: El gall editor.
- GENETTE, Gérard (1997). *Paratexts: Thresholds of Interpretation*. Cambridge: Cambridge University Press.
- GINSBERG, Allen (1987). *Kaddish i altres poemes: 1958-1960*. Sant Boi de Llobregat: Edicions del Mall. Traducció de Josep Costa revisada per Eduard Feliu, pròleg de M.L. Rosenthal. (Poesia del segle xx; 10)
- KEATS, John (1984). *Isabel o el test d'alfàbrega. La vigília de santa Agnès*. Traducció de Marià Villangómez, pròleg d'Àlex Susanna. Sant Boi de Llobregat: Edicions del Mall, 1984. (Llibres del Mall; 83)
- LARKIN, Philip (1986). *Aquí: trenta poemes*. Versió de Josep Maria Jaumà, pròleg de José M. Valverde. Sant Boi de Llobregat: Edicions del Mall. (Poesia del segle xx; 13)
- MANENT, Marià (1955). *Poesia anglesa i nord-americana*. Barcelona: Alpha, 1955.
- MARRUGAT, Jordi (2013). *Aspectes de la poesia catalana de la postmodernitat*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

- (2009). *Marià Manent i la traducció*. Lleida: PUNCTUM & TRILCAT. (Quaderns; 4)
- MUR, Mireia (2009). «Traduir al costat de Montserrat Abelló». *Quaderns. Revista de Traducció*, 16, p. 97-100.
- PLATH, Sylvia (1985). *Arbres d'hivern*. Traducció de Montserrat Abelló, pròleg de Marta Pessarrodona. Sant Boi de Llobregat: Edicions del Mall. (Poesia del segle xx; 6)
- (1994). *Ariel*. Traducció de Montserrat Abelló i Mireia Mur. Barcelona: Columna.
- POE, Edgar Allan (1982). *El corb i altres poemes. Filosofia de la composició*. Versió i pròleg de Xavier Benguerel. Sant Boi de Llobregat: Edicions del Mall. (Llibres del Mall; 67)
- POUND, Ezra (2016). *Els Cantos pisans*. Traducció de Francesc Parcerisas. Martorell: Adesiara.
- RIPOLL, Josep Maria (2009). «El teixit contra la barbàrie: *El corb* i *El cementiri marí* per Xavier Benguerel». *Quaderns. Revista de Traducció*, 16, p. 55-65.
- TURULL I PEROY, Narcís (2013). «“El Corb”, d’Edgar Poe: versions de Xavier Benguerel». A: *La filologia d’autor en els estudis literaris. Textos catalans dels segles XIX i XX*. Lleida: Aula Màrius Torres/Pagès, p. 251-270.
- WORDSWORTH, William (1986). *L’Abadia de Tintern i altres textos*. Traducció de Miquel Desclot, pròlegs de Harold Bloom i de Miquel Desclot. Sant Boi de Llobregat: Edicions del Mall. (Llibres del Mall; 95)

